

Brocki, Zygmunt

"Ropa płynie przez oceany", Jan Piwowoński, Gdynia 1964 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/1-2, 135

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

morzem się interesujących, którzy mają już pewne wiadomości o realiach techniki morskiej i o ich nazwach. Dlatego też błędy w tłumaczeniach dzisiaj bardzo rażą, osłabiając urok Conradowej prozy.

Ludwig uczynił więc następny śmiały i pożyteczny krok — wybrane przez siebie fragmenty oddał do terminologicznej weryfikacji dwóm wytrawnym znawcom: technikowi a zarazem marynarzowi, inż. Szymonowi Milewskiemu, redaktorowi angielsko-polskiego słownika morskiego Wydawnictw Naukowo-Technicznych i kpt. Kazimierzowi Jurkiewiczowi, komendantowi „Darą Pomorza”. Siedem głównych utworów marynistycznych, z których dokonano wyboru, liczy w sumie ok. 1400 stronic, fragmenty wyzyskane — 49 stronic, a więc 3,5% całości. W tych fragmentach poprawiono słownictwo morskie w 110 miejscach, można więc wnioskować, że w przekładach siedmiu głównych marynistycznych utworów Conrada jest ponad 3000 błędów. (A poza tymi siedmioma jeszcze dalszych siedem poświęcone jest w całości tematyce morskiej, a nadto w sześciu innych pojawiają się marynarze, okręty, sceny portowe i morskie). Wniosek jest oczywisty: w następnych wydaniach przekładów Conrada błędy te powinny zniknąć, terminologia fachowa powinna być skontrolowana przez fachowców — marynarzy i okrętowców.

Oprócz komentarza i objaśnień realiów technicznych broszura wyposażona została przez Ludwiga w rysunki, ukazujące rozkład różnych urządzeń na żaglowcach i parowcach epoki Conrada.

Zygmunt Brocki

Jan Piwowoński, *Ropa płynie przez oceany*. Wydawnictwo Morskie, Gdynia 1964, ss. 63.

Broszura J. Piwowońskiego stanowi zeszyt 5 serii *Epizody z dziejów żeglugi* popularnej biblioteczki *Miniatury morskie*. Przedstawia ona w rozwoju historycznym statki przeznaczone do przewozu ładunków płynnych, historię tę rozpoczynając od 1861 r., w którym amerykański bryg „Elizabeth Watts” po raz pierwszy przewiózł ładunek ropy naftowej (w beczkach) przez Atlantyk, z Filadelfii do Londynu.

Broszura nie ogranicza się do omówienia statków przewożących ongiś ładunki płynne przez Atlantyk, mówi też o takich statkach pływających na morzach: Kaspijskim i Czarnym. Broszura zawiera jednak w tym zakresie pewne luki, gdyż autor nie wyzyskał pracy A. Troszina o początkach przewozu ropy luzem¹.

Autor pisze (s. 4), że chińskie dżonki przewoziły solankę lub olej w specjalnych zbiornikach „już na wiele lat” przez brygiem „Elizabeth Watts”. Określenie takie oczywiście nie jest wystarczające; warto też było coś więcej powiedzieć o tych chińskich „zbiornikowcach”².

Pomimo pewnych braków książeczka Piwowońskiego jest jednak pożyteczna. W przystępny sposób zapoznaje ona szerokie kręgi czytelników z rozwojem statków, które dzisiaj — jak pisze autor — „królują na morzach świata”, bowiem 1/3 całego tonażu światowego brutto — to właśnie zbiornikowce, a stosunek ten z każdym rokiem przesuwa się jeszcze na ich korzyść.

Zygmunt Brocki

¹ A. K. Troszin, *Nacząto naliwnoj pieriewozki niefti*. „Trudy po Istorii Techniki”, 1954, t. 11. Na podstawie tej pracy przygotowany został przez C. Wojewódkę artykuł *Początki rosyjskiego transportu morskiego paliw płynnych luzem*, „Materiały z Zakresu Historii Techniki, Gospodarki i Terminologii Morskiej”, nr 5/1955; przerysowano tutaj również 3 przekroje pierwszych rosyjskich zbiornikowców. A. Troszin podaje m.in., że na celowość zmiany przewozu ropy w beczkach na przewóz luzem wskazywał już D. Mendelejew.

² Por. np.: T. Jasiński, *Pierwsze zbiornikowce*. „Materiały z Zakresu Historii Techniki, Gospodarki i Terminologii Morskiej”, nr 1/1956.